

Ali Cevdet'in 6.
Komintern Kongresi'n-
deki Konuşması*

Almanca Totanaklarda:
Protokoll Sechster
Weltkongress der Kom-
munistischen Internationale
Moskau, 17. Juli - 1. Sept. 1928
(3. cult, s. 330 - 33).

İngilizce: *Impresso*, VIII/76 (30 Oct. 1928),
s. 1408-9.

*Kars. Türkiye Komünist ve
İşçi Hareketi, s. 201-7.

list-olmayan

OTUZYEDİNCİ OTURUM

(18 Ağustos 1928 Cumartesi, öğleden sonra)

SÖMÜRGELER SORUNU KONUSUNDAKİ KONUŞMALARLA İLGİLİ TARTIŞMALARIN DEVAMI

Konuşmacılar: Fâhri, Murphy, Mondok, Loşowski, Heinz Neumann, Arnot, de Vries, Dutt, Bennet

Schüller oturumu açtıktan sonra ilk söz alan yoldaş

FÂHRİ (Türkiye): Yoldaşlar! Türk delegasyonu, genelde Yoldaş Kuusinen'in ileri sürdüğü tezlerin tamamına ve özellikle de bu tezlerin içinde kapitalizm dışı gelişmenin incelendiği bölüme katılmaktadır. Bu tezlerin bir bölümünde de, özellikle Türkiye'deki kapitalist gelişme incelenmekte ve bu gelişme sürecinin sebepleri üzerinde durulmaktadır. Burada anafikir olarak özetle söylenen, Türkiye'nin, yani Anadolu'nun millî devrim esnasında içinde bulunduğu gelişmişlik seviyesinin, Habeşistan, Trablusgarp, Arabistan vesaire gibi 4. tip ülkelerle aynı düzeyde olduğudur. Yukarıda sayılan ülkelerde endüstriyel bir gelişmeden bahsedilemeyeceği herkesçe malumdur. Bu ülkeler henüz feodal gelişmişlik seviyesine dahi ulaşmamış durumdadırlar. Bu ülkelerde sadece el zanaatlarının gelişmişliğinden ve ~~primatif~~ bir ticaret hayatından bahsedilebilir, oysa Türkiye'de belirli bir endüstriyel gelişmişliği tesbit etmek mümkündür. Türkiye'de kapitalist gelişmenin 70-80 yıllık bir geçmişi vardır ve bir proleter sınıf mevcuttur. Burjuva devriminin gerçekleşmesi, ancak ülkenin iç kısımlarındaki endüstriyel gelişmenin ilerlemesi sonucunda mümkün olmuştur. Sosyal sınıfların teşkili ta köylere kadar yayılmıştı. O sıralardaki endüstriyel gelişme ve işçi sayısı, hele kentsel alandaki işçi sayısı hiçbir zaman herhangi bir Balkan ülkesinden geri değildi. İstanbul'da yaşayan işçi sayısı 100.000 kadar, Adana, İzmir, Zonguldak, Samsun, Eskişehir, Kayseri ve saire gibi yerlerde yerleşik Anadolu'daki işçi sayısı ise 500.000 kadardır. Demek ki Anadolu'nun söylendiği ölçülerde geri kalmış olduğundan söz edilemez. EKKF'nin ayrıntılı raporundan da anlaşılacağı gibi, Türkiye'deki işçi yığınları bazı Balkan ülkelerine oranla hem sayısal olarak daha fazladır ve hem de biraz daha gelişmiş konumdadırlar. ilkel

Türkiye'deki burjuva devrimi niçin kapitalist bir yol seçti kendine? Bu konuda öncelikle objektif nedenler gözönüne alınmalı, ancak ~~bu konuda~~ büyük bir önemi olan subjektif nedenler de gözardı edilmemelidir. Bu yolun seçilmesi, ilk planda Türkiye'deki işçilerin Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde dağınık olarak bulunması ve bunların da önemli bir bölümünün emperyalistlerin işgali altındaki bölgelerde yaşıyor olmasıyla mümkün olmuştur. Böylelikle işçilerin kendilerini ne bir bağlantı ne de böyle bir bağlantıyı sağlayacak olanaklar vardı. İkinci olarak, ülkenin geçmişi ve özellikle işçi sınıfının geçmişi, işçi sınıfının zamanlı olarak kendi içinde organize olmasını, zamanlı olarak sınıf savaşına başlamasını önlemiş ve ulusal devrimin kurtuluş savaşı özelliğini taşıması, işçi sınıfının, burjuvazinin akıllı politikası tarafından etkilenmesine yol açmıştır. Üçüncüsü, Komünist Parti tam bu sırada organizasyon safhasında bulunmaktaydı. Parti, geniş yığınlarla ilk bağları kurmaya başlamış, yığınları örgütleme, etkileme ve savaşa sürme yolundaki çabalarını başlatmıştı. Dördüncüsü, uluslararası işçi hareketinin o sırada emperyalizme karşı savaş ve sömürgeleikten kurtuluş savaşları konularında tecrübesi yoktu. O sıralarda Komintern'in en zayıf ilişkileri Türkiye proletaryası ile olan ilişkilereydi. Beşincisi, köylü yığınları arasında yeteri kadar güçlü bir hareket mevcut olmasına rağmen, örgütlenmiş hareket yetersizdi, hatta kısmen örgütlenme olgusu tamamen yoktu. Altıncısı, burjuvazi, eski rejime karşı uzun süre sürdürdüğü legal savaşım ve hükümete katılımı dolayısıyla büyük ölçüde tecrübe birikimine sahipti. Burjuvazi, kendi içerisindeki devrimci unsurları, yani Anadolu'nun burjuva sınıfını bir birlik haline getirmişti ve ordu burjuvaziden yanaydı. Burjuvazi çok iyi örgütlenmişti ve çok kuvvetliydi. Yedincisi: Emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkiler, burjuva sınıfının oldukça kolay bir zafer kazanmasına olanak verdi. YK

ında

Burjuva sınıfı, çalışan yığınları geçici olarak etkisi altına alabilmeyi ve böylelikle kapitalist gelişme için gerekli şartları yaratabilmeyi başarmıştır. Türkiye'deki burjuva devrimine ve kapitalist gelişmeye, tezlerde ilerisürüldüğü gibi feodalite-öncesi şartlar değil, yukarıda saydığımız nedenler olanak sağlamıştır.

Bu konuya açıklık getirdikten sonra, şimdi de Türkiye'nin iç şartlarına biraz değinmek istiyorum. Bu konuya değinme gerekliliğini özellikle duyuyorum, çünkü Kemalizm son zamanlarda tamamen değişik bir yöne doğru bir prensip değişikliği gösterdi. Kemalizm kendi gelişme süreci içinde ilk aşamasını, yani yerli kaynakların ve yerli kuvvetlerin kullanılmasıyla gelişme aşamasını tamamladı. Emperyalistlere karşı kazandıkları zaferden sonra kendi iktidar güçlerini kuran Kemalistler, bu gücü, Türk olmayan unsurların ve emperyalizmin ajanlarının, komprodor burjuvazinin sırtından minimal bir ekonomik güç kurabilmek için kullandılar. Bu aşamada sadece eski işliklerin ve işletmelerin yeniden inşa edilmesiyle yetinmediler; bunlara yenilerini de eklediler ve bunu yaparken ekonomik rakiplerinde ezdiler. Vergilerde son derece büyük ölçülerde bir artış olduğunu, bütçe harcamalarının sürekli olarak artan ölçülerde kendi ekonomik güçlerini arttırmaya yönelik amaçlar için, yani endüstriyel gelişme için kullanıldığını gözlüyoruz. Tekelci metodların kullanıldığını, ve ülkenin içindeki kapitalin seferber edildiğini gözlüyoruz. Bir kaç yıl süren bu gelişme, Türk burjuvazisini, dünkü rakiplerinin, yani komprodor burjuvazinin yanına yaklaştırdı. Bu aşama birbuçuk yıl önce tamamlandı. Kemalizm öyle bir noktaya gelip dayandı ki, bundan böyle öz kaynaklarıyla gelişmesini sürdürmesi olanaksızdı. Burjuvazi, sermaye birikimini daha kuvvetlendirmek ve bu olguya daha fazla ivme kazandırmak zorunluğuna düştü. Ancak ulusal burjuvazinin bu kaynaklar ve metodlarla öz gelişmesini bağımsız olarak sürdürme çabaları iflas etmiştir. Ulusal burjuvazi, kendini gittikçe artan ölçülerde yabancı kapital ithal etme zorunluluğunda görmektedir. Kemalizm, işçi yığınlarını beraberce sömürebilmek için, emperyalist kapitale başvurmak zorundadır. Emperyalizm ise, Kemalist burjuvazinin içinde bulunduğu bu zor durumdan yararlanarak, Musul sorununu ve son olarak da kamu borçları sorununu kendi çıkarları doğrultusunda sonuçlandırmıştır. Bu iki önemli konuda Kemalizm emperyalizme tamamen boyun eğmiştir. Ancak bu da yetmemiştir. Emperyalizmin iştahını kabartabilmek için Kemalizm yabancı kapitale başkaca ayrıcalıklar da tanımak zorunda kalmıştır. Böylelikle Kemalizm, ülkenin bağımsızlığına ihanet etme yoluna girmek zorunda kalmıştır. Bu gelişmenin bir başka çok önemli sonucu da, işçi sınıfının amansız bir baskı altına alınması olmuştur. Kemalist burjuvazi sadece komünist hareketleri değil, mücadele etme cesaretini gösteren devrimci sendikaları ve diğer işçi kuruluşlarını da takibata uğrattıyor. Böylece Kemalist burjuvazi tamamen karşı-devrimci bir konuma gelmiş oldu. Bu, bir savaştan zafer kazanmış olarak çıkmış da olsa, sömürge ya da yarı sömürge konumundaki ülkelerin ulusal burjuvazilerinin bir müddet sonra karşı-devrimci çizgiye geleceklerine dair karakteristik bir örnektir. Ayrıca şunu da görmekteyiz ki, kendilerine kapitalist gelişme yolunu seçen bu gibi sömürge ya da yarı-sömürge ülkeler, kapitalizmi kendi olanaklarıyla bağımsız olarak geliştirme olanağına sahip değildirler. Bu ülkeler, eninde sonunda yabancı kapitalin etkisi altına girmeye mahkumdurlar. Bağımsızlık savaşlarını zaferle sona erdirmelerine rağmen sosyalizm yolunu seçmeyen bu ülkeler zamanla yarı-sömürge ülkeler haline dönüşürler. Aynı şey Kemalist, kapitalist Türkiye için de söz konusudur: Kemalistler şimdiden emperyalist burjuvazi ile, örneğin İtalya kapitalizmiyle anlaşmalar yapmaktalar. Bu anlaşmaların amacı, Sovyetler Birliği ile savaşmak, uluslararası proleteryanın devrimci cephesi ile savaşmaktır. İşte bu, Kemalizm'in içine girdiği değişimin karakteristik yönüdür. Bu gelişme ikinci aşamadır, yani sömürgeleşme aşaması, yani Türkiye'nin emperyalistlerin bağımlılığına girme aşaması: ulusal burjuvazinin ihaneti aşaması, ulusal burjuvazinin karşı-devrimci konuma gelmesi aşaması.

şöhründe

Bu durum tabii ki bizim saflarımızda da etkisini gösterdi. Partinin içinde ~~dem~~ Kemalizm ve Parti'nin takip etmesi gereken yol konularında fikir ayrılıkları başgösterdi. Bazıları, Türkiye'deki kapitalist gelişmenin anti-emperyalist bir karakteri olduğunu ve burjuvazinin şu anda sadece burjuva sınıfının değil Türkiye'deki bütün sınıfların temsilcisi ve bunların haklarının koruyucusu olarak ortaya çıktığını ileri sürdüler. Bundan çıkarılacak sonuç, Kemalizm'e karşı politik bir savaşım verilmemesi gerektiği, en fazla ekonomik alanda bir savaşım verilebileceği, yani sadece parsiyel amaçlar için, örneğin işçi yığınlarının durumlarının düzeltilmesi için savaşım verilebileceğidir. Yani kapitalist düzene karşı devrimci tavır konulmayacak ve bu nedenle savaşımçı ve önder bir yığınsal partiye değil, mafiyalere gerek olacak. sevire

kısmi

Uygulanan sürekli terör nedeniyle kendisini kaybeden, burjuva sınıfının işçi sınıfına karşı uyguladığı tedbirlerle umutsuzluğa düşen ve sonunda provakatörlerin ortaya çıkmasıyla hiddete kapılan bir başka grup ise, daha başka bir hataya kapıldı. Bu grup bireysel kahramanlık yoluna saptı, Kemalist sendikaların çalışmalarını yadsıdı, sendikal hareketin birliği için değil, tam aksine bölünmesi için çalıştı; bu grup anarşizme özgü hatalar ve eğilimler gösterdi, büyük ölçüde sekter hareket etti. Bu grup, ancak kapitalizmin çok gelişmiş olduğu ülkelerde ortaya atılması gereken sloganları ortaya atmakla daha başka aşırı sol hatalar da yapmıştır. Türkiye'de bir burjuva devrimi gerçekleşti. Ancak bu devrim, burjuva-demokratik nitelikli devrimlerin tüm görevlerini yerine getiremedi. Bu devrim, tarım devrimi, uluslar sorunu ve bunun gibi birçok soruna çözüm getiremedi. Hatta bugün Türkiye'de hâlâ yarı-feodal birtakım artıklar mevcuttur. Türkiye, örneğin Almanya'nın olduğu gibi, çok gelişmiş bir endüstri ülkesi değildir. Halkın çoğu, köy kökenli küçük üreticilerden oluşmaktadır. İşte bu nedenle Türk proleteriyasının ödevi, işçi ve köylü diktatoryasından proleter diktatoryaya geçmek olacaktır. Minimal da olsa bir endüstrinin varlığı, buna bağlı olarak yeterli büyüklükte bir işçi sınıfının ve kitlelerle özdeşleşmiş bir KP'nin varlığı nedeniyle bu geçiş dönemi Türkiye'de fazla uzun sürmeyecektir. Yukarıda belirtilen işçi ve köylü diktatoryasının, proleteryanın dolaysız öncülüğü ve hegemonyası ile gerçekleştirileceğini açıklamamız gereksizdir. Türkiye Komünist Partisi'nin izlemesi gereken doğru yol, işte bu yoldur. Bu yol, varolan şartların analizi sonucu görülen perspektiftir.

Komünist Partisi'nin bu aşamadaki görevi, partiyi örgütsel olarak güçlendirmek ve bir kitle partisi haline getirmektir; işçi yığınlarını, özellikle henüz örgütlenmemiş işçi yığınlarını, sendikalarda örgütlemek; işçi sınıfı içindeki özellikle sağdan gelecek tehditlerle savaşmak ve sol hataları olabilecek en büyük özenle eleştirmek ve bunları bertaraf etmektir. Türkiye'deki çalışan yığınların önünde Kemalistler'i ülkenin bağımsızlığına ve devrime ihanette bulunmuş hainler olarak ve de karşı-devrimci sınıf olarak deşifre etmeli ve Kemalist burjuvaziye karşı işçi ve köylülerin devrimci savaş cephesini oluşturmalıyız. Kemalizm'e ve onun Sovyetler Birliği'ne yönelik savaş hazırlıklarına karşı, bitmek tükenmek bilmeyen, yorulmak nedir bilmeyen bir savaşıma girmeliyiz. Türkiye Komünist Partisi'nin şu andaki aşamada ana görevleri bunlardır.

teşhir

TÜRKİYE